

Meerjarenafspraken 2017-2020 Stichting Frans Hals Museum | de Hallen Haarlem en gemeente Haarlem

Voor de periode 2017-2020 maakt de gemeente Haarlem meerjarenafspraken met de gesubsidieerde organisaties in de culturele basisinfrastructuur van Haarlem. Het gaat om budgetafspraken in relatie tot de beleidsdoelstellingen van de gemeente. Dit is maatwerk per instelling, naast de algemene hoofddoelstellingen binnen het gemeentelijk cultuurbeleid. Hieronder staan de meerjarenafspraken met Stichting Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem verwoord gebaseerd op het meerjarenbeleidsplan 2017-2020.

Stichting Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem (hierna: het Museum) is één museum op twee locaties in het historische centrum van Haarlem. Het museum is al meer dan honderd jaar verankerd en geworteld in Haarlem en promoot sinds jaar en dag artistieke vernieuwing. Het museum toont uitzonderlijke ‘grote’ kunst op mensmaat en zorgt ervoor dat traditie en verleden continu ‘nieuw’ worden gemaakt. Het museum is er trots op een instituut te zijn dat het erfgoed van het verleden en de toekomst samenbrengt. www.franshalsmuseum.nl en www.dehallen.nl.

Het Museum heeft een ambitieus meerjarenbeleidsplan neergelegd, waarmee het zichzelf nog scherper en zichtbaarder op de kaart wil zetten en zijn volledige potentie (vanwege zijn naam, collectie, professionals en gebouwen) benut. Het museum zet in 2017-2020 de nieuwe visie door die in 2014 werd geïntroduceerd en toont daarbij grote ondernemingszin. Het wil het museum – en daarmee de stad Haarlem aantrekkelijker maken – voor de (internationale) bezoeker. De hoofddoelstellingen van het Museum voor de beleidsperiode 2017-2020 laten zich als volgt samenvatten:

Inhoudelijk gemotiveerd:

- Synergie tussen Frans Hals Museum en De Hallen Haarlem, deze komt tot uiting in:
 - a. transhistorische programmering; waarin verbinding tussen Oud en Nieuw centraal staat
 - b. nieuwe communicatiestrategie;
 - c. fysieke aanpak beide museumlocaties;
- Oprichting Frans Hals Kenniscentrum;

Operationeel:

- Verdere professionalisering van de gehele organisatie;
- Verduurzamen van de financiering.

Deze hoofddoelstellingen worden in dit document nader toegelicht.

1. Inhoudelijke basis

Het Museum heeft zijn meerjarenbeleidsplan 2017-2020 op 4 oktober 2016 ingediend bij de gemeente Haarlem. Het Museum levert een structurele bijdrage aan de doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid, zoals vastgelegd in de Cultuurnota Haarlem 2013-2020. De gemeente Haarlem zet in op behoud van een kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod, waar zo veel mogelijk inwoners van Haarlem en de regio aan deelnemen, en dat bijdraagt aan de aantrekkingskracht van de stad voor bezoekers en toeristen.

Doelstellingen:

- Haarlem beschikt over een aantrekkelijk en gevarieerd basisaanbod aan kunst en cultuur, met voldoende publieksbereik.
- Haarlem richt zich ook in het cultuurbeleid op meer regionale samenwerking.
- Haarlem stimuleert het ondernemerschap van de cultuursector.
- Haarlem beschikt op enkele gebieden over topkwaliteit die ook buiten Haarlem opvalt door artistieke zeggingskracht en innovatie, en heeft een goed productieklimaat waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en creëren.
- Haarlem heeft de toeristische wervingskracht van de stad met succes versterkt. Ook het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven wordt gestimuleerd door een gezond en gevarieerd cultuurklimaat en een aantrekkelijk en toegankelijk cultureel erfgoed.

- Haarlem is een levendige, dynamische en creatieve stad met een goed kunstenaarsklimaat en ruimte voor creatieve bedrijvigheid.
- Haarlem zet met het cultuurbeleid verder in op talentontwikkeling.

2. Financiële basis

De gemeente Haarlem verleent ieder jaar subsidie aan Het Museum, zoals vastgelegd in de cultuurbegroting van de gemeente Haarlem. De subsidie bedraagt voor 2017: € 2.429.231.

Daarnaast subsidieert de gemeente Haarlem de huur gerelateerde kosten. Dit is subsidie voor de huur, servicekosten en het huurdersonderhoud van de 2 panden, waar het Museum gebruik van maakt. Het totale subsidiebedrag hiervoor bedraagt € 591.068,-. Het onderdeel OZB-gebruikersdeel (Onroerend Zaak Belasting) wordt op basis van werkelijke kosten vergoed.

Het museum kent sinds 2011 bezuinigingen vanuit de Gemeentelijke overheid. In 2011 is € 244.000,- op het museum bezuinigd. Vanaf 2017 draagt Het Museum additioneel bij aan de invulling van de aanvullende gemeentelijke bezuinigingen op Cultuur: Bezuiniging Kadernota 2011 in 2017 -€ 40.000,- en in 2018 € 42.000 (totaal € 82.000, 2018 is het laatste jaar van deze bezuinigingen).

Aanvullende bezuiniging Cultuur 2016-2018 - € 35.000 (2016), € 25.000,- (2017) en € 20.000 (2018) totaal- € 80.000.

De indexering op de subsidies wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld. Sinds 2013 wordt er door de gemeente Haarlem gekort op de indexering van de lonen. De indexatie van de subsidie dekt mede hierdoor al meerdere jaren achtereenvolgens de reële stijging van de loonlasten niet.

3. Reservevorming en tekorten

De kaderstellende nota subsidiesystematiek uit 2012 is leidend: De maximale jaarlijkse toevoeging aan de egaliseringsreserve bedraagt in ieder geval niet meer dan 10% van het verleende subsidiebedrag. De egaliseringsreserve bedraagt op enig moment nooit meer dan maximaal 25% van de omvang van het jaarsubsidiebedrag, tenzij het college (op grond van specifieke gronden) anders beslist.

4. Kwalitatieve inspanningen

Actieve bijdrage aan het Haarlemse kunst- en cultuurklimaat, zie tevens de overkoepelende doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid.

Kernfuncties het Museum:

1. Presentatiefunctie: Het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem stelt zich ten doel om het publiek te laten kennismaken met vernieuwing in heden en verleden, met name de ongekende bloei van de schilderkunst in de Gouden Eeuw en met internationale ontwikkelingen in de eigentijdse beeldende kunst. Het museum gelooft dat het beheren en presenteren van vernieuwende beeldende kunst bijdraagt aan een levendige, progressieve en welvarende maatschappij. Het museum wil daarom een zo breed mogelijk publiek laten kennismaken met de toonaangevende en grensverleggende werken van voorlopers, niet alleen uit de Gouden Eeuw van Frans Hals maar ook van nu. Het museum organiseert jaarlijks een tentoonstellingsprogramma dat erop gericht is inhoudelijke doelstellingen te halen en een substantieel aandeel bezoekers richting het museum en Haarlem te brengen. Het tentoonstellingsprogramma wordt afgezien van een bijdrage a rato van 80.000 euro volledig door externe door het museum te werven fondsen gedekt (gemiddeld 500.000 euro). Dit is geen duurzame financiële constructie.

2. Zorg en beheer functie collectie: Het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem beheert de collecties van de Gemeente Haarlem. Deze omvatten in totaal 20.179 objecten, inclusief bruiklenen, waaronder 12.184 moderne en hedendaagse kunstwerken. Het museum is verantwoordelijk voor de zorg en het beheer van de collecties (conservering, restauratie, inventarisatie, onderzoek), de presentatie van en informatieverstrekking over de collecties (verantwoorde opstelling van de eigen collectie, thematische presentaties van specifieke onderdelen), het toegankelijk maken van de collecties (geautomatiseerde collectieregistratie, raadpleging via de website), uitbreiding van de collecties (aankopen, bruiklenen, legaten, schenkingen) en eventueel vervreemden van stukken die niet langer in het collectiebeleid passen. Over het beheer van de collectie-onderdelen die zijn ondergebracht in het Stadhuis zijn aparte afspraken gemaakt zoals vastgelegd in een document a dato 4 oktober 2016.

3. Maatschappelijke functie:

Naast tentoonstellingen en presentaties organiseert het Museum ook educatieve activiteiten en publieksactiviteiten. Hiermee wil het museum verdieping, inspiratie en aandacht voor artistieke vernieuwing bieden. Tevens hoopt het museum met deze activiteiten nieuwe publieksgroepen aan te trekken die op een andere manier kennismaken met het museum. Het overgrote deel van de publieksactiviteiten is gericht op een niet-gespecialiseerd publiek en is een mengvorm tussen educatie voor volwassenen of families en ‘vermaak’. Uitgangspunt bij alle activiteiten is ‘visuele geletterdheid’: hoe kan ik een beeld ‘lezen’? Een goed voorbeeld is de cursus *Eerste Hulp bij Kunst*, die met andere Haarlemse culturele instellingen wordt aangeboden.

Het Museum biedt tevens een uitgebreid educatief programma aan gericht op het primair, voortgezet onderwijs en de individuele bezoeker. Educatie behoort tot de kerntaken en het museum heeft dan ook een goede reputatie en gedegen traditie op dit gebied. Het museum trekt zo’n 8.500 scholieren op jaarbasis en ziet hierin groei voor de komende jaren. Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem is reeds vele jaren gratis toegankelijk voor iedereen tot en met 18 jaar. Het museum werkt ook samen met andere lokale kunstinstituten, waaronder de Nieuwe Vide, De Vishal en 37PK, om een educatief programma voor hedendaagse kunst aan te bieden: *Meet Art Now*.

Het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem ziet de kunst niet als een geïsoleerd gegeven, maar als een integraal, zingevend onderdeel van het leven.

De synthese tussen kunst en leven is maatgevend voor het beleid van het museum, in de zin dat er een constante levendigheid en wisselwerking met de omgeving moet zijn. Dat betekent dat het museum publieksbegeleiding en educatie niet ziet als een aparte museumvoorziening die tegen museale activiteiten wordt aangeplakt, maar dat de lerende kant van het programma integraal onderdeel uitmaakt van de presentatie.

Als afgeleide functie draagt Het Museum bij aan een aantrekkelijke, levendige stad waarin het goed wonen en werken is (economische functie). Het Museum bevordert direct en indirect bestedingen op het gebied van bezoek aan hotels, horeca en winkels. Zowel Haarlem als het museum kunnen zich in toenemende mate verheugen op internationale toeristen: op jaarbasis is ca. 20% van de bezoekers aan de locatie Groot Heiligland afkomstig uit het buitenland. In 2017–2020 zet het museum in op groei van het aantal buitenlandse bezoekers in samenwerking met partners als Keukenhof, Haarlem Marketing, Amsterdam Marketing en NBTC. In 2017–2018 intensificeert het museum de samenwerking met het Teylers Museum op het gebied van promotie en (online) ticketing, in het kader van ‘Frans Hals en de Modernen’ en de grote Da Vinci-tentoonstelling in Teylers. De Gemeente Haarlem en Haarlem Marketing sluiten op promotioneel vlak aan bij deze samenwerking.

Netwerkfunctie: Het Museum participeert in lokale, regionale, nationale en internationale netwerken. Het Museum is verankerd in de stad en maakt zichtbaar verbindingen op lokaal niveau met maatschappelijke/culturele partners en bewoners. Dit kan in de vorm van projecten of het ondersteunen van bestaande initiatieven.

5. Kwantitatieve inspanningen

Bereik van Het Museum

Het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem wil een breed geschakeerd publiek interesseren en aan zich binden. De bezoekerscijfers zijn (sinds 2001) behoorlijk stabiel. Het Frans Hals Museum telt jaarlijks gemiddeld 70.000 tot 100.000 bezoekers; De Hallen Haarlem gemiddeld 30.000 tot 40.000. De komende jaren wordt ingezet op een marketingstrategie, waarbij meerdere productvarianten worden aangeboden die zijn toegesneden op de behoeften van verscheidene publieksdoelgroepen, lokaal/regionaal, landelijk en internationaal. Op deze manier denkt het Museum meer (verschillende) mensen te kunnen laten kennismaken met onze musea en meer herhaalbezoek te genereren. Het museum acht het van groot belang om een ‘trouw’ publiek op te bouwen: een publiek dat vertrouwen heeft in het museum, waar je op terug kunt vallen en steun van kunt verwachten. De komende beleidsperiode ambieert het museum een groei van het publieksbereik (bezoek en publiciteit). Daarbij wordt een stijging van het aantal bezoekers tot stabiel 165.000 per jaar in 2020 (15% structurele groei) als streefcijfer gehanteerd. Om dit te bereiken wordt ingezet op behoud van

de reguliere publieksgroepen en groei van enkele specifieke, additionele doelgroepen: buitenlandse toeristen en families. Om dit streefcijfer te kunnen behalen, ziet het Museum een tweetal voorwaarden; allereerst zal er in de komende beleidsperiode moeten worden geïnvesteerd in de gebouwen om de zichtbaarheid, publieksvriendelijkheid en toegankelijkheid te vergroten. Het Museum ziet hierbij de gemeente Haarlem als mede investeerder. Daarnaast zal het Museum een tentoonstellingsprogramma van hoge kwaliteit moeten (blijven) ontwikkelen en deze (intern)nationaal moeten promoten. Hiertoe is een structurele verhoging van de exploitatiesubsidie noodzakelijk.

Het Museum als partner

Ten behoeve van de artistieke en publieke ambities van het museum zoekt het museum verregaande samenwerking op tal van terreinen. Op lokaal niveau werkt het museum nauw samen met culturele instellingen en organisaties. Zo werd in 2014 met de g8-instellingen – de acht grote culturele instellingen in Haarlem – een start gemaakt met de cursus *Eerste Hulp bij Kunst*, bedoeld om belangstellenden kennis te laten maken met de nieuwste ontwikkelingen in verschillende kunstdisciplines en draagt het museum nog steeds actief bij aan de Haarlemse Lente. Ook organiseert het museum tal van activiteiten met een groeiend aantal regionale partners waaronder het Teylers Museum, de Bibliotheek Haarlem en Hogeschool Inholland.

Op landelijk niveau zijn de contacten met andere musea intensief. Het Mauritshuis en het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem zijn in 2014 en 2015 op een bijzondere manier wetenschappelijke kennis en expertise gaan uitwisselen door het detacheren van personeel. Ook wordt er intensief contact met collega-musea gehouden om dubbelingen in het verzamelbeleid te voorkomen en waar mogelijk samen aan te kopen. Met partners in Amsterdam – Museum van Loon, Oude Kerk en Castrum Peregrini - die eveneens de verbinding leggen tussen erfgoed en nieuwe kunst wordt op programma-niveau samengewerkt.

Op internationaal niveau werkt het museum sinds jaar en dag samen met andere gerenommeerde kunstmusea en onderneemt het acties om zijn internationale bezoekerspotentieel te vergroten. Wat oude kunst betreft, is onder meer samengewerkt met de Hamburger Kunsthalle (de), de National Gallery of Art (Washington, us), het Kunsthaus Zürich (ch) en de Dulwich Picture Gallery (Londen, uk). Daarmee wil het Frans Hals Museum nadrukkelijk bijdragen aan de promotie van de 16e- en 17e-eeuwse Haarlemse schilderkunst. Internationale samenwerking draagt tevens bij aan de promotie van het Frans Hals Museum in het buitenland en vormt de grondslag voor duurzame relaties met andere musea. Op het gebied van hedendaagse kunst is de afgelopen jaren samengewerkt met instellingen als British Art Show (uk), Grazer Kunstverein (at), Fridericianum (Kassel, de) en S.M.A.K. (Gent, be). De komende jaren zal internationale samenwerking worden voortgezet en het netwerk uitgebreid, onder andere door een langjarige samenwerking met M - Museum Leuven (be) rond het ‘transhistorische museum’; de Berlijn Biënnale (de), Musée d’Art Moderne (Parijs, fr) en Kunstverein Winterthur (ch).

Bedrijfsvoering:

- Door een prikkelende programmering waarbij oude en nieuwe kunst worden gecombineerd, een ambitieuze make-over van de twee museumlocaties en de invoer van een geheel nieuwe, frisse huisstijl groeit het Frans Hals Museum nieuwe stijl uit tot een toegankelijk en bruisend cultuurcentrum voor Haarlem en omstreken. Een plek waar je graag (thuis)komt. Het museum nieuwe stijl is een gastvrije en huiselijke plek, waar de bezoeker op een plezierige, verrassende en inhoudelijk doch toegankelijke manier kennis maakt met een mix aan oude en hedendaagse kunst. Een cultuurbezoek aan Haarlem begint hier, maar het is ook de huiskamer voor kunstminnende inwoners, met debatten en performances. Het is een plek waar men komt ter Leringhe en Vermaak. Eén museum op twee locaties waar de bezoeker terugkomt, vanwege de prachtige collectie en interessante tentoonstellingen, maar ook vanwege de mooie en comfortabele ambiance, de spannende activiteiten en vooral omdat het een plek zal zijn waar zowel de bewoner als de bezoeker van Haarlem zich thuis voelt.
- Een belangrijk element binnen het meerjarenbeleidsplan is het duurzaam uitbouwen van de wetenschappelijke taak van het museum. Het wetenschappelijke onderzoek brengt kennis en innovatie voort. Het is een gemeenschappelijke inspanning en beperkt zich daarom niet tot

één afdeling. Het museum onderscheidt twee hoofdthema's: het kunst- en cultuurhistorische onderzoek naar het werk van Frans Hals en het transhistorische museum. De resultaten worden met het publiek en professionals gedeeld door middel van publicaties, museale presentaties en kennisbijeenkomsten. Vanaf de zomer van 2016 ontwikkelt het museum – in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD) en diverse partners in binnen- en buitenland – het Frans Hals Kenniscentrum. Als museum dat vernoemd is naar Frans Hals en de grootste collectie van zijn schilderijen bezit, is het een logische stap om niet alleen de presentatie van zijn werk te verzorgen, maar ook een diepte-investering te doen in onderzoek naar zijn oeuvre en leven. In de nieuwe Museumvisie is dan ook de ambitie uitgesproken om binnen de wetenschappelijke wereld een belangrijke en duurzame positie in te nemen door een aan Hals gewijd kenniscentrum op te richten, met een tweevoudige missie: bestaand onderzoek bundelen en nieuw onderzoek stimuleren. Met het Frans Hals Kenniscentrum wordt het museum dé plek waar wereldwijd de meeste expertise, kennis en onderzoek over het werk van Frans Hals wordt verzameld en actief bijgehouden.

- Naast een subsidie om de basistaken te kunnen financieren, werft het museum additionele gelden middels fondsenwerving bij particulieren, fondsen en stichtingen zodat het museum (tentoonstellings)projecten kan organiseren de collectie kan aanvullen, restaureren en presenteren, en speciale (educatieve) programma's kan opzetten. Deze steun van derden is en blijft onontbeerlijk. Het Museum ontvangt particuliere giften van Beminnaers en kan daarnaast rekenen op financiële steun en betrokkenheid van de Vereniging van Vrienden (1900 leden). Het Museum toont daarmee een groot draagvlak te hebben in de lokale samenleving. In de komende periode start het Museum met sponsorwerving op projectbasis. Dit zal voornamelijk de vorm hebben van barterdeals en sponsoring in natura. Daarnaast zet het Museum in op zakelijke verhuur. Als ondersteunende voorwaarde voor succesvolle fondsenwerving is duurzaam relatiebeheer onontbeerlijk. In nauwe samenhang met de bredere professionalisering van de organisatie wordt relatiebeheer de komende jaren als een prioriteit binnen de organisatie gezien.
- **Personeelsbeleid:** In een situatie waarin de omgeving duidelijk aan verandering onderhevig is, moet de museale organisatie meebewegen en mee-ontwikkelen. Dat betekent in de praktijk aanpassing van de organisatiestructuur en de functiesamenstelling. Sinds de verzelfstandiging is een verschuiving merkbaar naar een meer resultaatgerichte organisatie waarbij geen concessies gedaan worden ten aanzien van de vakinhoudelijke kwaliteiten. Teneinde de duurzaamheid van de bedrijfsvoering te vergroten wordt in de komende beleidsperiode verkend welk model collectieve arbeidsovereenkomst beter aansluit bij het museum als organisatie. Het museum hanteert sinds de verzelfstandiging nog steeds noodgedwongen de cao van de Gemeente Haarlem en dit levert zeer grote beperkingen op voor een autonome stichting met 35 FTE.
- **Duurzaamheid:** Met andere Haarlemse kunstinstituten heeft het museum doelstellingen geformuleerd om ecologische duurzaamheid te verankeren in de bedrijfsvoering. Daarbij heeft het museum het Green Key-keurmerk verworven.

Openingstijden Het Museum

Het Museum is geopend op: dinsdag t/m zaterdag van 11:00 - 17:00 uur en Zon- en feestdagen 12:00 - 17:00 uur. Maandagen gesloten.

6. Governance

In de jaarlijkse verantwoording schenkt Het Museum aandacht aan de toepassing van de Governance code cultuur, door middel van een toelichting op het naleven van de negen principes. De code is te vinden via de volgende website: <http://www.governancecodecultuur.nl/>.

7. Gebouwen

In 1913 werd het voormalige Oudemannenhuis aan het Groot Heiligland in gebruik genomen als museumgebouw. De wisselwerking tussen de collectie oude kunst en het 17e-eeuwse pand leidt haast tot een ‘totaalervaring’. In De Hallen aan de Grote Markt, die bestaan uit de Vleeshal van Lieven de Key - een topmonument voor de Hollandse renaissance bouwstijl – en de 19e-eeuwse Verweyhal, worden moderne en hedendaagse kunst getoond. Beide gebouwen zijn eigendom van de gemeente. De gemeente heeft een meerjarenonderhoudsprogramma voor beide panden opgesteld, Het Museum heeft een huurcontract.

Het onderhoud van het onroerend goed is nu in handen van de Gemeente Haarlem (Afdeling Vastgoed). Het museum heeft als streven dit onderhoud in eigen beheer uit te voeren. Reden daartoe is dat planning en uitvoering van het onderhoud niet altijd worden afgestemd op de programmering en de specifieke behoeften van het museum (bijvoorbeeld ten aanzien van klimaatbeheer). Samen met de Gemeente verkent het Museum of dit te realiseren is.

8. Social Return on Investment

De gemeente Haarlem vindt het belangrijk om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te activeren naar werk en hun opleidingskansen te vergroten. Eén van de instrumenten om dit te bereiken is het inzetten van de zogenaamde Social Return on Investment (SROI). Dat houdt in dat 5% van het voor loon bestemde deel van de subsidie door subsidieontvangers wordt ingezet om onder andere werklozen of uitkeringsgerechtigden aan het werk te zetten of leerwerkplekken of stageplaatsen aan te bieden. In de jaarlijkse verantwoording besteedt Het Museum aandacht aan SROI.

9. Cultuurmonitor Haarlem

Het Museum levert jaarlijks een actieve bijdrage aan de totstandkoming van de Cultuurmonitor, onder redactie van de afdeling Data Informatie & Analyse van de gemeente Haarlem.

10. Risicoclassificatie

Score risicoclassificatie (bij > € 500.000 subsidie, de verbonden partijen):

Het Museum staat onder normaal toezicht, score 21,49 (op grond van gegevens Jaarrekening 2015).

Deze score bepaalt mede de mate van toezicht en het aantal tussentijdse rapportages. Zie de paragraaf Verbonden partijen en subsidies in de Programmabegroting Haarlem.